

การเมืองเรื่อง “ย่านประวัติศาสตร์” ในสิงคโปร์

Politics of Historic Districts in Singapore

ชิวสิทธิ์ บุญเกียรติ

นักวิชาการอิสระ

Chewasit Boonyakiet

Independent Scholar

คำสำคัญ : การจัดการมรดกวัฒนธรรม ; ย่านประวัติศาสตร์ ; สิงคโปร์ ; การเมืองวัฒนธรรม ; ชชาติพันธุ์สัมพันธ์

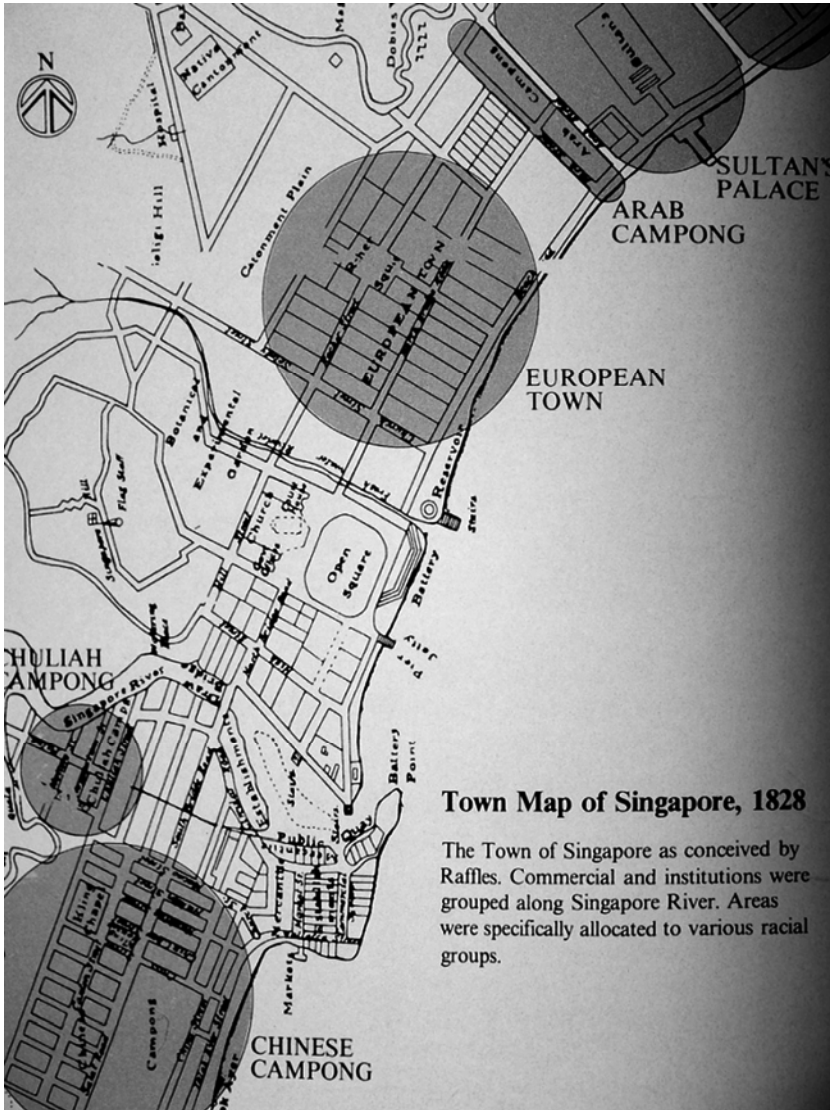
Keywords : cultural heritage management ; historic districts ; Singapore ; cultural politics ; ethnicity

บทคัดย่อ

การจัดการมรดกวัฒนธรรมในเมืองเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์เชิงอนุรักษ์ และลักษณะทางสังคมวิทยาของโครงการอนุรักษ์ สิงคโปร์เป็นประเทศหนึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาย่านประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ หรือกล่าวให้กว้างที่สุดคือพื้นที่ที่แสดงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของพัฒนาการของเมืองสิงคโปร์ กระบวนการดังกล่าวส่งผลอย่างเป็นทางการในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและเสริมให้ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่สะท้อนเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม จีน อินเดีย อาหรับ มาเลย์ แต่ในอีกทางหนึ่งโครงการพัฒนาพื้นที่ประวัติศาสตร์ชวนให้ตั้งคำถามถึงนิยามของ “มรดกวัฒนธรรม” ว่าเอกลักษณ์ต่างๆ ที่โครงการอนุรักษ์ฯ ชูไว้นั้นสามารถแสดงลักษณะทางวัฒนธรรมได้จริงหรือ หรือโครงการดังกล่าวเป็นเพียง “เครื่องกรอง” ทำหน้าที่คัดสรรเรื่องเล่าเชิงประวัติศาสตร์ที่ต้องการขับเน้นและเพิกเฉยต่อข้อเท็จจริงบางประการที่เกิดขึ้นในกระบวนการอนุรักษ์พื้นที่ทางประวัติศาสตร์

Abstract

Urban heritage management has become an important issue for historic conservation and sociological study of the project. Singapore is one of the countries that emphasizes on developing historical and ethnic-bounded precincts to reflect the diversity of culture in the country. The conservation projects are conducted in various areas where the descendants of “Chinese, Indian, Malay and Others” immigrants have settled. However,

การวางผังเมืองของ เซอร์รีฟเฟิลด์ เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 19 ที่แบ่งกลุ่มพื้นที่ตั้งถิ่นฐานคนอพยพตามกลุ่มชาติพันธุ์ นโยบายดังกล่าวส่งอิทธิพลต่อการอนุรักษ์ย่านประวัติศาสตร์และการพัฒนาการท่องเที่ยวของรัฐบาลสิงคโปร์ในปัจจุบัน

ที่มา : Lily Kong, *Conserving the Past, Creating the Future : Urban Heritage in Singapore* (Singapore : Urban Redevelopment Authority, 2011), 12.

such “cultural heritage” project leads to some crucial questions as to whether the process of conservation really brings authentic features of culture to the public awareness, or has such process only a selective storytelling which emphasizes certain aspects of history and culture, and deliberately forget others.

สิงคโปร์กับการสร้างชาติให้ทันสมัยปรากฏอย่างชัดเจนตั้งแต่หลังประกาศแยกตัวจากสหพันธรัฐมาเลเซียกลางทศวรรษ 1960 ตลอดระยะเวลากว่า 6 ทศวรรษให้หลัง สิงคโปร์ปรับเปลี่ยนวิธีคิดของการบริหารและการจัดการ

พื้นที่ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุดตามแนวคิดของการวางผังเมืองสมัยใหม่ อย่างไรก็ตามในยุคหลังอาณานิคมรัฐเร่งพัฒนาเศรษฐกิจให้สิงคโปร์โดดเด่นในภูมิภาค และการเปิดรับต่อกระแสโลกกลับสร้างความวิตกให้กับชนชั้นปกครอง คนรุ่นใหม่สูญเสียคุณค่าแบบเอเชีย ฉะนั้นรัฐจึงปรารถนาใช้วัฒนธรรมสร้างดุลยภาพของกระแสตะวันตก¹ สิ่งหนึ่งคือการส่งเสริมความรู้ทางประวัติศาสตร์พร้อมกับปฏิบัติการทางสังคมในชีวิตประจำวัน การเปิดพื้นที่ให้ความเชื่อและการปฏิบัติทางวัฒนธรรมได้แสดงออกในพื้นที่ต่างๆ ได้รับการขานรับเป็นอย่างดีจากภาคส่วนต่างๆ มากไปกว่านั้นกระทรวงวัฒนธรรมยังส่งเสริมการเรียนรู้ย่านภูมิทัศน์วัฒนธรรมและผู้คนในเมืองที่เติบโตใหม่ด้วยเช่นกัน

โครงการพัฒนาพื้นที่ทางประวัติศาสตร์อยู่ในขอบเขตของงานอนุรักษ์ พร้อมกับประโยชน์ทางการเมืองและเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงในพื้นที่ย่อมส่งผลกระทบต่อผู้อยู่อาศัยเดิมและสภาพของภูมิทัศน์ เนื้อหาที่จะนำเสนอต่อไปมาจากการทบทวนบทความที่นักวิชาการเกี่ยวกับสิงคโปร์ศึกษาชี้ให้เห็น “ความไม่ลงร่องปล่องชิ้น” ของโครงการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ รวมถึงการทำความเข้าใจเงื่อนไขของสังคมในแต่ละช่วงสมัย และในแต่ละย่าน ในช่วงนี้ท้ายผู้เขียนจะประมวลความเข้าใจเกี่ยวกับการอธิบายปรากฏการณ์ทางสังคมสิงคโปร์ โดยใช้กรณีศึกษาของย่านประวัติศาสตร์เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป และนำเสนอข้อคิดสำหรับโครงการอนุรักษ์ในเขตเมืองที่ควรได้รับการตระหนักในอนาคต

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของย่านวัฒนธรรม

ตั้งแต่ ค.ศ. 1819 เซอร์ สแตมฟอร์ด รัฟเฟิลส์ (Stamford Raffles) พัฒนาเมืองสิงคโปร์ด้วยการวางผังเมืองในลักษณะที่เป็นตาราง หรือ “urban grid” โดยกำหนดให้ฝั่งซ้ายของแม่น้ำสิงคโปร์เป็นเขตการค้า ประกอบด้วยพื้นที่ของหน่วยงานราชการในการบริหารบ้านเมือง และบริเวณที่พักอาศัยของชาวตะวันตก โดยได้รับการขนานนามว่า “เมืองของชาวยุโรป” พื้นที่ทางเหนือขึ้นไปจากเมืองยุโรปเป็นบริเวณที่เรียกว่า “อาหรับกัมปุง” และที่ตั้งของราชวังของสุลต่าน ฮุสเซน (Sultan Hussain Majmud Shah) และมีสลิดคนมุสลิม² ส่วนทางขวาของแม่น้ำเป็นชุมชนคนจีนและอินเดียมุสลิมเชื้อสาย

ความเป็นท้องถิ่นในช่วงอาณานิคมปรากฏการเรียกขานชื่อถนนหรือย่านด้วยภาษาถิ่น หรือการกำหนดพื้นที่เล็กๆ ในเมืองใหญ่ให้มีเอกลักษณ์ของตนเอง³ ต่อมาเมื่อ ค.ศ. 1867 อังกฤษกำหนดลักษณะการปกครองในช่องแคบหรือสเตรทส์ เซตเทิลเมนต์ (Straits Settlement) โดยมีสิงคโปร์เป็นฐานที่มั่นในการบริหาร อาคารสำนักงานขนาดใหญ่ได้รับการพัฒนามาก

ยิ่งขึ้น ขณะเดียวกันการกำหนดพื้นที่-กลุ่มคนเฉพาะวัฒนธรรมในแต่ละแห่งก็มี ความเด่นชัดมากขึ้น (racial urban grid)⁴

การเติบโตทางการค้าอย่างทำให้ผู้คนหลั่งไหลเข้ามาในสิงคโปร์ มากขึ้น กลุ่มเชื้อชาติต่างๆ ได้รับการจัดสรรพื้นที่และขยายเมือง กำหนด แผนพัฒนาเมืองสมัยใหม่ เส้นทางคมนาคมสาธารณะ การสุขาภิบาล และ การเคหะ ทั้งนี้แนวคิดการจัดแบ่งพื้นที่-ผู้คนยังคงความสำคัญ กลุ่มคนจีนอยู่ ทางตะวันตกจนถึงส่วนตง บาห์รู (Tiong Bahru) ส่วนชุมชนมาเลย์อยู่ทาง ตะวันออกย่านกึ่งกลาง (Geylang) อินเดียบนถนนเซรางูน (Serangoon) ยุโรป และจีนช่องแคบ (Straits Chinese) หรือที่รู้จักกันในนาม “เปอรานากัน” อยู่ ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเมือง อันได้แก่ ถนนออร์ชาร์ด⁵

ต่อมาภายหลังการประกาศอิสรภาพ พรรคพีเอพี (People's Action Party) ซึ่งชนะการเลือกตั้ง ค.ศ. 1959 ได้เริ่มปรับปรุงแหล่งชุมชน แออัดชั้นในและสร้างอาคารสูงเพื่อรองรับคนหมู่มาก โดยเมื่อ ค.ศ. 1965 มี ประชากรเพียงร้อยละ 23 ที่อยู่อาศัยบนอาคารสูง และขยับเป็นร้อยละ 87 เมื่อ ค.ศ. 1997 โครงการการเคหะของรัฐได้ขยายตัวในพื้นที่ 2 แห่งสำคัญ ได้แก่ ทางตะวันตกใกล้กับเขตอุตสาหกรรมจูรง (Jurong) และทางตะวันออก ใกล้ท่าอากาศยานชางอี นโยบายสนับสนุนให้พลเมืองเป็นเจ้าของห้องชุด ขนาดเล็ก หรือเรียกได้ว่าเป็น “ประชาธิปไตยที่แต่ละคนเป็นผู้ครอบครอง สิทธิพลเมือง” นโยบายดังกล่าวพยายามผลักดันให้ปัจเจกบุคคลสำนึกถึงพันธะที่มี ต่อเพื่อนบ้าน สังคม และประเทศพร้อมกันไป⁶

การเคหะเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาสังคม โดยในแต่ละเขต มีศูนย์กลางของชุมชนและยังมีการกำหนดตัวแทนจากพื้นที่ในการบริหาร อย่างไรก็ตามแนวคิดเชื้อชาติยังมีส่วนสำคัญในการจัดการพลเมือง ในทาง หนึ่งรัฐพยายามส่งเสริมพหุวัฒนธรรมด้วยการส่งเสริมการเรียนภาษาต่างๆ การเฉลิมฉลองวันสำคัญของแต่ละกลุ่มชาติพันธุ์ แต่การผสมผสานทาง วัฒนธรรมกลับเกิดขึ้นจากการจัดแบ่งกลุ่มคนด้วยเชื้อชาติจีน-มาเลย์-อินเดีย- อื่นๆ (Chinese-Malay-Indian and Others) หรือ CMIO ด้วยกระบวนการ จัดการของรัฐ วัฒนธรรมลูกผสมที่เกิดขึ้นจึงมิได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ อย่างไรก็ตามกระบวนกรจัดการมรดกที่อิงกับชุมชนในยุคหลังอาณานิคมคง เน้นการส่งเสริมความรู้ทางประวัติศาสตร์พร้อมกับปฏิบัติการทางสังคมใน ชีวิตประจำวัน รวมถึงการเปิดพื้นที่ให้ความเชื่อและการปฏิบัติทางวัฒนธรรม ได้แสดงออกในพื้นที่ต่างๆ กระทรวงวัฒนธรรมได้ส่งเสริมการเรียนรู้ความเป็น ยานภูมิทัศน์วัฒนธรรมและผู้คน⁷

ต่อมาในช่วงทศวรรษ 1990 แผนการพัฒนาเมืองเน้นการปรับ อาคารสถาบันการศึกษาและการปกครองในอดีตสำหรับการใช้งานในรูปแบบ ใหม่ โดยมุ่งหวังให้เมืองชั้นในเป็นเมืองศูนย์กลางระดับโลก (global city) อาคารต่างๆ ได้รับการปรับปรุงให้เป็นศูนย์การค้าพิตธิภัณฑ์ หอศิลป์ และ

ชุมชนย่อยในเมือง การเชื่อมร้อยเครือข่ายวัฒนธรรมและสังคมเข้ากับทุน ส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายของผู้คนและความเจริญเติบโตของการท่องเที่ยว ในทางหนึ่งการอนุรักษ์ดังกล่าวเป็นการแสวงหาสิ่งที่สูญหายไปในการพัฒนาใน สองทศวรรษหลังการประกาศอิสรภาพ และในอีกทางหนึ่งการอนุรักษ์ในเขต เมืองได้ส่งเสริมการพัฒนาตลาดการท่องเที่ยวที่อาศัยกลุ่มชาติพันธุ์เป็นกรอบ ในการเล่าเรื่อง (ethnic theme tourism precincts)⁸

เนื้อหาที่จะเสนอต่อไปนี้จะพยายามชี้ให้เห็นถึงความเป็นไปของย่าน สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่ได้รับการพัฒนาโดยหน่วยงานของรัฐ การพัฒนา เชิงอนุรักษ์ดังกล่าวสอดคล้องเป็นอย่างดีกับนโยบายการฟื้นฟูความเป็นย่าน การฟื้นฟูความเป็นย่านมุ่งเน้นความสำคัญของมรดกสถาปัตยกรรม แต่ขณะ เดียวกันโครงการอนุรักษ์กลับส่งผลกระทบในทางบวกและลบกับผู้คนที่อยู่ใน พื้นที่ ทั้งเขตจีน อินเดียน้อย และย่านมาเลย์ ในส่วนท้ายผู้เขียนจะได้นำเสนอ ข้อพิเคราะห์การสร้างมรดกด้วยการอนุรักษ์และสร้าง “ย่านประวัติศาสตร์” เพื่อเป็นข้อคิดสำหรับอนาคต

รัฐจัดสรรความเป็นจีนในสิงคโปร์

“ความเป็นจีน” ที่กล่าวถึงในที่นี้ หมายถึง ลักษณะของกลุ่มเชื้อชาติจีน โพนทะเลที่พำนักในบริเวณไชน่าทาวน์ในสิงคโปร์ บริเวณดังกล่าวได้รับการ กำหนดโดยเจ้าอาณานิคมอังกฤษตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 ต่อมาหลัง ประกาศอธิปไตยของตนเองรัฐบาลดำเนินการพัฒนาประเทศในช่วงทศวรรษ 1970 ด้วยการจัดสรรที่พักอาศัยใหม่ จากนั้นใน 2 ทศวรรษต่อมาราว ทศวรรษ 1990 พื้นที่ดังกล่าวกลายเป็นภูมิทัศน์ที่บอกเล่าความเป็นจีนของ ประเทศ และเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของย่านประวัติศาสตร์และแหล่ง ท่องเที่ยว เนื้อหาในช่วงนี้เรียบเรียงมาจากข้อมูลในบทความของโยว (Yeoh) และคอง (Kong) ในเรื่อง Singapore’s Chinatown : Nation Building and Heritage Tourism in a Multiracial City⁹

Yeoh และ Kong เริ่มต้นด้วยการชี้ให้เห็นว่า “ไชน่าทาวน์หรือ เขตจีน” ที่มีปรากฏในเมืองใหญ่ๆ ในโลกตะวันตกส่วนใหญ่ได้รับการอธิบาย ใน 2 ลักษณะ ในทางหนึ่งไชน่าทาวน์อันเป็นที่พำนักของคนกลุ่มน้อยในสังคม ปลายทางของการอพยพเกิดจากการเลือกปฏิบัติและภาวะชายขอบทางสังคม ในอีกทางหนึ่งพื้นที่เฉพาะของกลุ่มคนจีนโพนทะเลในเมืองใหญ่เหล่านั้นเป็น เสมือนข้อต่อรองรับ แรงหนุนทางสังคม และทุนทางวัฒนธรรมสำหรับการสืบ ทอดคุณค่าทางวัฒนธรรม¹⁰ แต่สำหรับการทำความเข้าใจกับไชน่าทาวน์ใน สิงคโปร์ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาบริบทของการเมืองของรัฐหลัง อาณานิคมและการสร้างสำนึกพลเมืองของประเทศ กระบวนการสร้างชาติ

และการท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมอยู่ในสภาวะเลือนไหลตามกระแสสังคม และโลกาภิวัตน์ เพราะยังคงมีจำนวนประชากรย้ายถิ่นอยู่เนื่องๆ¹¹

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 19 และต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 แรงงานชายจีนโสดเหล่านี้เป็นแรงงานสัญญาจ้างที่เดินทางมาสู่ดินแดนปลายคาบสมุทร กระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงปรากฏแรงงานหญิงและสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ความช่วยเหลือระหว่างสมาชิกตระกูลแซมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการรับรองผู้อพยพชาวจีน พวกเขาจะช่วยในการจัดหางานตามภูมิลำเนาเดิมในประเทศจีน ธุรกิจเหล่านั้นมักหนีไม่พ้นเรื่องของแรงงานก่อสร้าง ธุรกิจการพนัน หรือช่องโสมถีนี

การกำหนดพื้นที่เฉพาะให้กับชาวจีนโพ้นทะเลเกิดขึ้นจากการวางผังเมืองในยุคอาณานิคมกัมปุงไชนีส (Chinese Kampung) หรือ “บ้านจีน” (ต่อมาได้รับการขนานนามว่า “ไชน่าทาวน์”) การรับรู้เกี่ยวกับคนจีน ในสายตาของเจ้าอาณานิคมคือ คนจีนเป็นคนที่ “ประหลาด” แต่ “ขยัน” และต่างมุ่งแสวงหาความก้าวหน้าจากการทำงานที่ท่าเรือและการขนส่ง พื้นที่ราว 2 ตารางกิโลเมตรกลับมีประชากรหนาแน่นถึง 1 ใน 3 ของประชากรในเขตเมือง ไชน่าทาวน์ในทัศนะของเจ้าอาณานิคมคือแหล่งเสื่อมโทรม สถานที่สะสมโรคภัย ผู้คนต้องได้รับการเยียวยา รวมถึงเป็นที่สั่งสมแหล่งอบายมุข ชอง บ่อนพนัน และชีวิตไร้ระเบียบไม่ต่างอะไรจากชนบท¹²

ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ไชน่าทาวน์เต็มไปด้วยตึกแถว และประชากรที่อยู่อย่างหนาแน่น พื้นที่ดังกล่าวมีรูปแบบการใช้ที่ดินผสมปนเประหว่างการค้า อุตสาหกรรม และที่อยู่อาศัย ส่งผลให้ขาดสุขลักษณะ รูปที่ดินนั้นผิดเพี้ยนพร้อมทั้งราคาที่ดินที่สูงลิ่ว ต่อเมื่อสิงคโปร์มีอธิปไตยของตนเอง รัฐบาลสิงคโปร์จึงจัดตั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมือง (Urban Renewal Department) เมื่อ ค.ศ. 1966

ในความคิดของคณะกรรมการพัฒนาและการเคหะ (Housing Development Board) “การพัฒนาเมืองมุ่งเน้นการกำจัดแหล่งเสื่อมโทรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพื้นที่ในใจกลางเมืองสิงคโปร์ นโยบายที่องค์กรดำเนินการประกอบด้วย การซื้อที่ดินให้เป็นของรัฐ และปรับปรุงการเคหะสาธารณะ การกำหนดพื้นที่การใช้งานบริเวณร้านค้า ตลาด สถานที่ให้ตั้งวางแผงขายสินค้า บริเวณสำนักงาน และพื้นที่เปิดโล่ง”¹³

ใน 2 ทศวรรษให้หลังพื้นที่ในเขตจีนได้รับการจัดสรรและปรับปรุงเพื่อตอบสนองการใช้ประโยชน์สูงสุดของที่ดิน “การโยกย้ายผู้คนกว่าล้านคนสู่การเคหะแบบอาคารสูงที่รัฐกำหนด อาคารห้องแถวหลายหลังในเขตจีนถูกรื้อถอน และบางส่วนได้รับการปรับปรุงเป็นร้านอาหารให้ใกล้เคียงกับสภาพที่เคยเป็นอยู่” ในขณะที่บางส่วนขายให้กับเอกชนและพัฒนาเป็นศูนย์การค้า รวมถึงที่พักครบวงจรในใจกลางเมือง เช่น Peoples' Park Centre และ Fook Hai Building เพื่อให้คงสภาพของกิจกรรมในยามกลางวัน และการ

ท่องเที่ยวในยามค่ำคืน ดังเช่นที่เขตจีนเคยเป็น (“traditional” liveliness and atmosphere of old Chinatown) แม้มีความพยายามในการ “ล้างไฟ” ความเป็นเขตจีน แต่พื้นที่บางส่วนยังคงปรากฏร่องรอยของการใช้งานใกล้เคียงกับไชน่าทาวน์ในยุคเดิม”¹⁴

ทิศทางการพัฒนาพื้นที่ถึงจุดเปลี่ยนอีกครั้งในช่วงปลายทศวรรษ 1970 ความกังวลใจต่อสภาพแวดล้อมแบบอาคารสูงหรือตึกระฟ้าเริ่มมีความหมายเสมือนหนึ่งการทำลายมรดกของประเทศ วาทกรรมการอนุรักษ์พื้นที่เมืองเข้ามามีบทบาทอย่างชัดเจนใน ค.ศ. 1986 หน่วยงานพัฒนาเมือง (Urban Redevelopment Authority) หรือ URA ประกาศใช้แผนแม่บทการอนุรักษ์ ซึ่งรวมถึงการอนุรักษ์ภูมิทัศน์ไชน่าทาวน์

กลุ่มผู้นำประเทศเริ่มตระหนักถึงอิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกในทางหนึ่งคือการมุ่งเน้นในการก้าวสู่ประเทศอุตสาหกรรม แต่ในอีกทางหนึ่งคือความกังวลต่อการสูญเสียคุณค่าแบบเอเชีย ฉะนั้นการอนุรักษ์ที่หมายเอาสิ่งปลูกสร้างและภูมิทัศน์จึงเป็นเสมือนหลักหมายของ “จิตวิญญาณของชาติ” (psyche of a nation) พื้นที่ใจกลางสิงคโปร์ได้รับการกำหนดไว้เป็นเขตอนุรักษ์ในเมือง เขตจีนกัมปุงกลาม, ย่านมาเลย์, อินเดียน้อย, แม่น้ำสิงคโปร์ เนินเอ็มเมอร์ลที่เชื่อมโยงกับคนเปอรานากัน เขตพลเรือนและวัฒนธรรมที่มีอาคารหน่วยงานบริหารที่สร้างในสมัยอาณานิคมและพิพิธภัณฑสถานหลายแห่ง¹⁵

การอนุรักษ์ภูมิทัศน์ยังหนุนเสริมกลยุทธ์ทางเศรษฐกิจของสิงคโปร์ อันได้แก่การเปลี่ยนจากการพัฒนาแรงงานในภาคอุตสาหกรรมการผลิตเป็นธุรกิจบริการและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ด้วยเหตุนี้คณะกรรมการการวางแผนเพื่อท่องเที่ยว (Tourism Task Force) จึงส่งเสริมให้รัฐลงทุนปรับปรุงอาณาบริเวณที่เชื่อมโยงกับกลุ่มชาติพันธุ์ และบูรณะอาคารในเขตต่างๆ ทั้งเพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจในพื้นที่ และเป็นทุนสำหรับตลาดการท่องเที่ยวที่กำลังเติบโต¹⁶ ในรายงานของ URA กล่าวถึงภูมิทัศน์ห้องแถวในเขตจีนว่าไม่ใช่เศษโครงสร้างเกินเยียวยาของภาพเมืองที่ทันสมัย หากแต่เป็นเสน่ห์ของอาคารยุคสมัยใหม่ที่ปลดปล่อยจากสภาพแวดล้อมของอาคารระฟ้าที่เกิดขึ้นราวกับดอกเห็ด¹⁷

เดิมทีไชน่าทาวน์เริ่มต้นจากจำนวนคนจีนราว 1,125 คนที่มาตั้งรกรากเมื่อ ค.ศ. 1821 และในปีต่อมาได้รับการกำหนดให้เป็น “เมืองจีน” (Chinese town) ตามแผนการของรฟเฟิลส์ ทั้งนี้พื้นที่ดังกล่าวยังมีกลุ่มคนจากอินเดียใต้และชาวมุสลิมอาศัยอยู่ในพื้นที่ด้วยเช่นกัน¹⁸ พื้นที่แห่งนี้มีขนาดราว 23 เฮกตาร์ ประกอบด้วย 4 ย่านเล็กๆ ได้แก่ (1) เกรตา อาเยอร์ (Kreta Ayer) ย่านการค้าที่มีความคึกคักตั้งแต่เที่ยงวันถึงเที่ยงคืน และมีมัสยิดสำคัญสุเหร่าจาเม (Jamae Mosque) และวัดในศาสนาฮินดู ศรีมาเรียมมาน (Sri Mariamman Temple) (2) เตอล็อก อาเยอร์ (Telok Ayer) สถานที่เริ่มต้นชีวิตของแรงงานอพยพในคริสต์ศตวรรษที่ 19 บริษัทการค้าจำนวนมาก และ

ขวา : การปรับปรุงให้ชนา
ทาวนกลายเป็นย่านตีม-กิน
ของนักท่องเที่ยวทั้งชาว
สิงคโปร์และต่างชาติ แสดง
ให้เห็นการปรับเปลี่ยนการ
ใช้งานดั้งเดิมจากย่านพัก
อาศัยของแรงงานจีนโพ้น
ทะเลสู่ย่านท่องเที่ยวในยุค
โลกาภิวัตน์

บน : การจัดแสดงในศูนย์
มรดกชนาทาวน

(Chinatown Heritage
Centre) เป็นโครงการที่
สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงชีวิตใน
อดีตของชนาทาวน ผ่าน
ความทรงจำของผู้คน

ที่มา : ชยุดม์ ประกอบแก้ว

อาคารสำคัญทางศาสนาถึง 3 แห่ง คือ วัดเทียนฮกเกียน (Thian Hock Keng Temple), ศาลเจ้านาโกระดูรกาห์ (Nagore Durgha Shrine), วัดฮกเกียน
หวยกวน (Hokkien Huay Kuan) (3) ตันจง ปาการ์ (Tanjong Pagar)
สถานที่พำนักของแรงงานในอดีต ตั้งอยู่ใกล้กับท่าเรือ และ (4) บุกิต บาโสห์
(Bukit Pasoh) ย่านที่อยู่อาศัยของคนจีนที่มีฐานะ และเป็นที่ตั้งสมาคมฮ้อ
เฮียน (Ee Hoe Hean Club)

รัฐส่งเสริมให้เอกชนผู้ถือครองกรรมสิทธิ์ในเขตจีนร่วมปรับปรุง
นโยบายงดเว้นค่าธรรมเนียมบางประเภท และช่วยหาที่ทางให้กับเจ้าของห้อง
แถวที่อายุมาก นำมาสู่การปรับปรุงภาพลักษณ์ของเรือนแถวให้เหมาะสมกับ
การเป็นมรดกที่สะท้อนความเป็นย่านการค้า หน่วยงานพัฒนาพื้นที่เมือง
อย่าง URA แสดงบทบาทในการกำหนดประเภทของสินค้าและร้านค้าที่ตอบ
สนองต่อตลาด มากไปกว่านั้นคณะกรรมการการท่องเที่ยวสิงคโปร์ทุ่มทุน
กว่า 97.5 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์ในการฟื้นฟูและเนรมิตเขตจีนให้ผู้เยี่ยมชมหา
ประสบการณ์ความเป็นจีน การสร้างโรงอุปรากรจีน การแสดงหุ่นเชิดในท้อง
ถนน ร้านอาหารที่เปิดโอกาสให้ผู้คนได้ดื่มด่ำกับบรรยากาศเปิดโล่ง เรียกได้ว่า
เป็นการจัดเต็มและสร้างเรื่องเล่า ผนวกสถานที่ ประสบการณ์ และประวัตติ-
ศาสตร์ท้องถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน

การเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์ความเป็นจีนในการอนุรักษ์เขตจีน
นับเป็นการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์จากสายตาของผู้ปกครองในสมัยอาณานิคม
ให้กลายเป็นคนจีนผู้บุกเบิก และสร้างเอกลักษณ์วัฒนธรรมของพื้นที่ที่
สะท้อนสีสนของวัฒนธรรม เรื่องเล่าที่ปรากฏในพื้นที่จากอดีตสู่ปัจจุบันและ

อนาคตตั้งแต่ยุคคนจีนพลัดถิ่นสู่การวางผังเมืองของเซอร์รัฟเฟิลส์ (Sir Stamford Raffles) ยุครุ่งเรืองทางการค้า ความพยายามในการอนุรักษ์เมือง และการพัฒนาในอนาคต รัฐสร้างภาพของกลุ่มคนผูกมัดไว้กับสถานที่ ย่าน มรดกวัฒนธรรมจึงกลายเป็นสิ่งที่จับต้องได้ และผู้คนสามารถสร้างสำนึกของ ความภูมิใจในเอกลักษณ์ของชาติได้¹⁹

ตลอดระยะเวลาของการพัฒนาเชิงอนุรักษ์ ชาวบ้านที่อยู่มานาน ในพื้นที่ไม่ได้เห็นพ้องต้องกันทั้งหมดกับเป้าประสงค์ในการมุ่งสร้างพื้นที่เพื่อ การค้าและตอบสนองการท่องเที่ยว บ้างเห็นว่าการสร้างอิมและเรื่องเล่า เช่นนั้นเป็น “เปลือก” ที่ไร้วิญญาณ สมาคมมรดกสิงคโปร์ที่เกิดจากการ รวมตัวของคนเล็กๆ วิจารณ์คณะกรรมการมรดกสิงคโปร์ คำวิจารณ์ออกไปใน หลายลักษณะ แต่ข้อวิจารณ์หนึ่งคือความเป็นเงินในเขตจีนที่รัฐมุ่งสร้างภาพนั้น เป็น “เงินกลาง” รัฐมองข้ามความหลากหลายของจีนท้องถิ่นอื่นๆ ที่อพยพมา สู่อิงคโปร์ กระบวนการสร้างความเป็นเงินเฟิกเฉยต่อการปะทะประสาน ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์มาเลย์ อินเดียน ในพื้นที่การค้า ศาสนา และที่อยู่อาศัย ดังที่เคยเป็น

ในทางตรงข้ามความเห็นของสมาคมธุรกิจเขตจีน (Chinatown Business Association) มองว่าการพัฒนาพื้นที่ยังไม่สุดทาง เพราะการ ให้บริการอาหารริมทางยังสามารถทำได้เฉพาะในตอนกลางคืน สมาคมธุรกิจ เห็นพ้องกับการจัดการของรัฐและทุนที่เอื้อประโยชน์ทางธุรกิจ URA เพิ่มแรง กดดันมากยิ่งขึ้นเมื่อกำหนดให้ชั้นล่างของตึกแถวเหมาะสำหรับธุรกิจขนาดเล็ก บริษัทโฆษณา บริการทางการเงิน นับเป็นการส่งเสริมให้ทุนเข้ามาครอบครอง ตึกแถวอนุรักษ์ กรณีสุดโต่งคือการปรับเปลี่ยนโรงแรมมาเจสติกให้กลายเป็น โรงแรมที่เน้นดีไซน์เก๋ไก๋ และจัตุรัสกลางไชน่าทาวน์ (Chinatown Central Square) ซึ่งเป็นอาคารสูง 15 ชั้น กลายเป็นแหล่งรวมร้านค้า สถานบันเทิงที่ แสดงดนตรีสด ครบวงจร และหมู่ตึกแถวข้างเคียง

เราคงเถียงไม่ได้ว่าการกลับไปใช้อาคารเก่านั้นเป็น “การเกิด ใหม่” (revival) แต่กระบวนการเปลี่ยนผู้คนและการใช้ประโยชน์สถานที่ด้วย วัตถุประสงค์ใหม่ที่เน้นการสร้างกำไรกลับสร้างความอึดอัดให้กับคนจำนวน หนึ่ง ความไม่พอใจของกลุ่มคนบางกลุ่มกลับแสดงออกได้เพียงตามหน้าสื่อ หนึ่งสื่อพิมพ์เป็นครั้งคราว เช่น การวิพากษ์ถึงชีวิตที่ปรุงแต่งหรือการเน้นแต่ ความเป็นเงิน (กลาง) ที่ขาดสีสนของกลุ่มชาติพันธุ์ พร้อมๆ กับเสียงชื่นชมการ ใช้พื้นที่อนุรักษ์ที่สนองการใช้งานในสังคมปัจจุบัน²⁰

ไชน่าทาวน์ปรากฏร่างอีกครั้งในฐานะของสถานที่ไร้พิษภัย และ เป็นอาณาบริเวณที่ผู้คนสามารถเข้ามา “กิน-ดื่ม” ตามรูปแบบการใช้ชีวิตใน เมือง นักท่องเที่ยวจำนวนไม่น้อยหลังไหลเข้ามาในไชน่าทาวน์เพื่อดื่มด่ำกับ ประวัติศาสตร์และมรดกวัฒนธรรม นอกจากนี้ไชน่าทาวน์คงเป็นสถานที่ที่ คนจีนใช้ในการประกอบพิธีสำคัญ อย่างประเพณีไหว้พระจันทร์และตรุษจีน

พวกเขาคงอิมเมกับบรรยากาศที่เชื่อมโยงกับชาติพันธุ์ของตน ในวาระนั้น เป็นโอกาสที่คณะกรรมการการท่องเที่ยวเชื้อเชิญให้นักท่องเที่ยวสัมผัสกับ ประเพณี คงไม่ต้องสงสัยเลยว่าตลาดการท่องเที่ยวเติบโตอย่างมากในช่วง ทศวรรษที่ผ่านมา และเขตจีนเป็นสถานที่ของการเยี่ยมชม โดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวชาวตะวันตก และกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวจีนจากแผ่นดินใหญ่ก็ เพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน²¹

คนนอกหรือคนในที่อินเดียน้อย

“Little India” หรืออินเดียน้อยเป็นอาณาบริเวณอีกแห่งหนึ่งที่ได้รับการ พัฒนาโดยรัฐบาลสิงคโปร์ในช่วงกลางคริสต์ทศวรรษ 1980 งานศึกษาของฉาง (Chang) เรื่อง Little India : A Touristic Attraction as a Contested Landscape²² พยายามชี้ให้เห็นข้อปัญหาในการพิจารณาความเป็นคนในและ คนนอกของพื้นที่ในเขตเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ย่านประวัติศาสตร์ การเผชิญหน้าระหว่างผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียยอมเกิดขึ้น นอกจากนี้การตั้งคำถามเกี่ยวกับสำนึกของผู้คนต่อสถานที่และความรู้สึก แปรลกแยกเป็นอีกกรอบคำถามหนึ่งในการทำความเข้าใจโครงการพัฒนาเชิง อนุรักษ์ในอินเดียน้อย

อินเดียน้อยเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่อนุรักษ์และเป็นพื้นที่อันดับ 4 ที่มีนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชม ในช่วงประวัติศาสตร์อาณานิคมกลุ่มคน อพยพชาวทมิฬอาศัยอยู่ในบริเวณกัมปุงจูเลีย (Chulia Kampong) แต่ด้วย ประชากรที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้เกิดการเคลื่อนย้ายประชากรสู่บริเวณที่เรียก ขานกันว่า “ลิตเติลอินเดีย” หรืออินเดียน้อยในปัจจุบัน²³ ถนนเซอรารูน (Serangoon Road) เป็นถนนสายหลักของย่านอินเดียน้อย และยังเป็นรู้จัก ดีในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ว่าเป็นบริเวณอุตสาหกรรมปศุสัตว์ และที่คุมขังชาว อินเดีย นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ที่ดึงดูดคนอพยพจำนวนมากเข้ามาตั้งรกราก เพื่อทำการค้าทั้งการขายส่ง ขายปลีก และงานก่อสร้าง กระทั่งเมื่อคริสต์- ศตวรรษที่ 20 อุตสาหกรรมปศุสัตว์ลดบทบาท ถนนเซอรารูนกลายเป็นเขต พาณิชยกรรมและพักอาศัย และปรับพื้นที่เป็นตึกแถว

ในคริสต์ทศวรรษ 1960-1970 รัฐบาลสิงคโปร์มีนโยบายไล่รื้อ แหล่งชุมชนแออัดและพัฒนาเชิงอนุรักษ์ โดยมีหน่วยงานพัฒนาเมือง (URA) เป็นผู้วางแผนแม่บท เมื่อ ค.ศ. 1989 พื้นที่ในถนนเซอรารูนประกอบด้วย ตึกแถว 900 ห้อง หน่วยงานพัฒนาเมือง (URA) ต้องการอนุรักษ์ให้ “อินเดีย น้อย” คงไว้ซึ่งมรดกของวัฒนธรรมอินเดีย เพราะเป็นกลุ่มอาคารที่มีการค้า ของคนเชื้อสายอินเดียหนาแน่นที่สุด แต่แผนแม่บทกลับเน้นการเคลื่อนย้าย ผู้คน และผลักดันให้ราคาที่ดินและอสังหาริมทรัพย์สูงขึ้น เพื่อให้มั่นใจได้ว่า จะมีแต่บริษัทเอกชนที่สามารถพัฒนาให้พื้นที่ดังกล่าวกลับมาเฟื่องฟูได้อีกครั้ง

ร้านค้าขายปลีกร้านอินเดียน้อย
ที่สะท้อนการดำเนินชีวิต
ประจำวันของกลุ่มเชื้อสาย
อินเดีย

แม้การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะสามารถประสานการใช้ประโยชน์ทั้งเก่าและใหม่ แต่โครงการอนุรักษ์สร้างข้อปัญหาบางประการระหว่างคนอยู่เดิมและคนมาใหม่ด้วยเช่นกัน²⁴

อินเดียกลายเป็นพื้นที่พาณิชย์กรรมที่สำคัญของคนสิงคโปร์ ลูกค้าเชื้อสายอินเดียนมาจับจ่ายซื้อหาสินค้าในพื้นที่ เพราะมั่นใจสินค้าที่มาจากอินเดีย ทั้งสินค้าเพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน และสินค้าที่เป็นเครื่องสักการบูชา ในขณะที่ลูกค้าที่เป็นนักท่องเที่ยวซึ่งมีสัดส่วนเพียง 1 ใน 4 ต้องการมาติดต่อกับบรรยากาศที่แปลกตาและแปลกกลืน เมื่อหน่วยงานพัฒนาเมือง (URA) ปรับปรุงให้อินเดียน้อยเป็นเขตสำหรับต้อนรับผู้มาเยือนอาเขตที่ได้รับการปรับปรุงกลับมีราคาเช่าสูงขึ้น ผู้ค้าจำนวนหนึ่งผู้ราคาไม่ได้จำต้องย้ายออก สินค้าประเภทในชีวิตประจำวันปรับลดน้อยลง พร้อมกับสินค้าบางประเภทมีราคาสูงขึ้น ส่วนนักท่องเที่ยวนิยมซื้อสินค้าจากอาเขตมากกว่าจากร้านค้าปลีกภายนอก²⁵

ภายหลังนโยบายการอนุรักษ์พ่อค้าเชื้อสายจีนได้เข้ามาแทนที่คนเชื้อสายอินเดียนั้นครอบครองห้องแถวที่ไม่ได้รับการปรับปรุง ส่วนพ่อค้าเชื้อสายจีนครอบครองร้านค้าและโรงแรมที่ปรับปรุงตามแนวทางการอนุรักษ์เพื่อการท่องเที่ยว เส้นแบ่ง “ความเป็นสถานที่” เกิดขึ้น เพราะตามสายตาของพ่อค้าและแม่ค้าเชื้อสายอินเดียนมองว่าคนเชื้อสายอื่นไม่ควรครอบครองธุรกิจในพื้นที่ ในสายตาของคนเชื้อสายอินเดียนอีกจำนวนไม่น้อยมองนโยบายการอนุรักษ์เป็นเรื่องผิดฝาผิดตัว กระทั่งมองว่าคนเชื้อสายจีนเจ้าของกิจการ “อยู่ไม่ถูกที่” ในขณะที่เจ้าของกิจการเชื้อสายจีนกลับให้เหตุผลถึงอินเดียน้อยที่เป็น “สถานที่ประกอบกิจการ” ฉะนั้นจึงเหมาะสำหรับคนเชื้อสายจีนด้วยเช่นกัน

ความเป็นคนในและคนนอกในอินเดียน้อยที่ได้รับการปรับปรุงเป็นย่านประวัติศาสตร์กลับถูกทำลายมากยิ่งขึ้น เมื่อเกิดกรณีของความไม่พอใจของเจ้าของกิจการเชื้อสายจีนต่อแรงงานอพยพใหม่ที่มาจากทวีปอินเดียนที่เสี่ยงดังและสร้างความสกปรกบนที่ทางสาธารณะ แรงงานอพยพเหล่านี้มักหยุดพักผ่อนในอินเดียน้อยในวันอาทิตย์ เพราะให้ความรู้สึกเหมือนเป็นบ้านเกิดในยามที่ต้องอยู่ต่างแดน อินเดียน้อยจึงเป็นสถานที่ของการพบปะเพื่อนฝูงและส่งเงินกลับไปยังบ้านเกิด²⁶

ผู้เช่ารายใหม่หรือเจ้าของธุรกิจที่ได้ประโยชน์ และผู้เยี่ยมเยือนชาวสิงคโปร์ มองเห็นประโยชน์และโอกาสของการนำประวัติศาสตร์มารับใช้ ปัจจุบัน หลายคนมองการลงทุนที่เข้ามาใหม่ในพื้นที่และภาพลักษณ์ใหม่ในการดึงดูดลูกค้า เช่น การมีร้านเครื่องสำอางจากต่างแดนอย่างบอดีช็อป (Body Shop) เป็นต้น อย่างไรก็ตามนักท่องเที่ยวจำนวนหนึ่งกลับเห็นว่าภาพการณ์ที่เกิดขึ้นภายหลังการอนุรักษ์อาจทำให้อินเดียน้อยกลายเป็นเพียง

ชัย : อาเขตที่ใช้อาคารเก่า เป็นห้างสรรพสินค้าครบวงจร และส่งผลกระทบต่อผู้เช่าเดิม

ชวา : ศูนย์มรดกวัฒนธรรมอินเดียในระหว่างการก่อสร้าง แสดงให้เห็นถึงความพยายามของรัฐในการแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ หลังจากมีการก่อสร้างศูนย์มรดกไซนาทาวน์และศูนย์มรดกวัฒนธรรมมาเลย์มาแล้วก่อนหน้านี้

ห้างสรรพสินค้าอีกแห่งหนึ่ง เพราะพวกเขาเหล่านั้นยังคงเก็บภาพอดีตของ “ความเป็นอินเดีย” ในบางแบบเอาไว้²⁷

ฉาง (Chang) พยายามตั้งคำถามว่า การอนุรักษ์ตามกระบวนการที่ดำเนินงานโดยหน่วยงานพัฒนาเมือง (URA) เป็นการพัฒนาหรือไม่ เพราะผู้ได้รับประโยชน์จากการพัฒนากลับไม่ใช่ผู้ที่อยู่ในพื้นที่ มากไปกว่านั้น เศรษฐกิจในระดับโลกาภิวัตน์เข้ามาเปลี่ยนแปลงชุดความสัมพันธ์และรูปแบบการใช้ประโยชน์จากเมือง สภาพที่ปรากฏแสดงถึงความหมายของสถานที่อันหลากหลาย เส้นแบ่งระหว่างคนในและคนนอกกลับยิ่งดูร่ำรวยและมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น²⁸ คนกลุ่มหนึ่งอาจถูกมองว่าเป็น “คนใน” หรือ “คนนอก” ได้ เมื่อพลิกมุมในการมอง เจ้าของธุรกิจเชื้อสายอินเดียที่เสียประโยชน์หรือไม่เห็นพ้องกับโครงการรัฐอาจมองตนเองเป็นคนนอก ส่วนเจ้าของกิจการเชื้อสายจีนใช้เหตุผลของการประกอบธุรกิจในการนิยามความเป็นคนใน

ตัวอย่างของอินเดียน้อยสะท้อนพื้นที่ในเมืองที่เต็มไปด้วยการปะทะและประสานระหว่างผู้คนในเมือง รวมถึงคู่ความสัมพันธ์ระหว่างคนท้องถิ่นและนักท่องเที่ยว เพราะเมื่อย่านประวัติศาสตร์ที่เปิดให้นักท่องเที่ยวเข้ามา นั้นหมายถึงการสานชุดความสัมพันธ์ระหว่าง “ท้องถิ่น” และ “โลก” ฉะนั้นในกระบวนการศึกษามรดกวัฒนธรรมจึงควรพิจารณาตัวละครต่างๆ ทั้งผู้อยู่อาศัยในพื้นที่เดิม ผู้คนที่เคลื่อนย้ายมาใหม่จากโครงการพัฒนาและนักท่องเที่ยว เพราะต่างนิยามความหมายของสถานที่และความหมายของมรดกวัฒนธรรมในกระแสความเปลี่ยนแปลงแตกต่างกัน

ความยกย่องของ “ความเป็นมาเลย์”

“มาเลย์” เป็นหนึ่งในกลุ่มเชื้อชาติหลักของคนสิงคโปร์ นอกเหนือจากคนเชื้อสายจีนและอินเดีย แต่การบอกเล่าความเป็นมาเลย์โดยอ้างอิงกับย่าน

วัฒนธรรมนับเป็นการสร้างมรดกวัฒนธรรมที่ชวนให้พิเคราะห์ในหลาย ประเด็น อิมราน บิน ทาจูดีน (Imran Bin Tajudeen) นำเสนอเรื่อง State Constructs of Ethnicity in the Reinvention of Malay-Indonesian Heritage in Singapore²⁹ โดยพิจารณาพื้นที่ 2 แห่ง ได้แก่ กัมปุงกลาม (Kampung Glam) และกึ่งกลางเซอไร (Geylang Serai) ทั้งสองบริเวณนับเป็น ความพยายามของรัฐในการสร้างภาพและเรื่องเล่าเขตหรืออาณาบริเวณที่ สะท้อนลักษณะเฉพาะทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม การพัฒนาพื้นที่ทั้งสองเป็นนโยบายรัฐที่ใช้มุมมองแบบสารัตถนิยม (essentialist view) ในการ พิจารณาความเป็นชาติพันธุ์ และแปรมรดกนั้นให้เป็นสินค้าเพื่อการท่องเที่ยว ทั้งการโยกย้ายผู้คน การปรับปรุง และประดับประดาพื้นที่ การสร้างซุ้มประตู ตลาด รวมทั้งการสร้างเขตหมู่บ้านมาเลย์ ซึ่งดำเนินการโดยกระทรวงการ พัฒนาแห่งชาติ (Ministry of National Development)

กัมปุงกลาม (Kampung Klam) เป็นท่าเรือเก่าสมัยอาณานิคม และมีพื้นที่ต่อเนื่องกับกัมปุงบูกิส (Kampung Bugis) และกัมปุงกาลกลาง (Kampung Kallang) ซึ่งเป็นสถานที่สำคัญในการติดต่อกการค้า ค.ศ. 1930 กัมปุงกลาม ถูกรื้อถอนเนื่องจากโครงการก่อสร้างสนามบิน ผู้อยู่อาศัยจำนวน หนึ่งย้ายไปยังกึ่งกลางเซอไร (Geylang Serai) เมื่อถึงคริสต์ทศวรรษ 1960 รัฐบาลต้องการปรับปรุงพื้นที่นี้ให้เป็นอาคารสูงเพื่อการอยู่อาศัย เพราะมีเพียง มัสยิดฮัจจาห์ฟาติมาห์ (Hajjah Fatimah) ที่สร้างราว ค.ศ. 1840 โดยแม่ค้า ชาวมะละกาหลงเหลืออยู่

ในบริเวณทางใต้ของกัมปุงกลาม ได้แก่ กัมปุงมัสยิดบาห์รู เป็น อีกพื้นที่หนึ่งที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนา มัสยิดบาห์รูสร้างขึ้นเมื่อคริสต์- ทศวรรษ 1870 การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่เกิดขึ้นในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1980 อาคารสำคัญหลายแห่งถูกรื้อถอน กระทั่งพื้นที่วัง (Istana) ของ เจ้าชายยะโฮร์-ริอู (Johor-Riau) ที่ตั้งถิ่นฐานในสิงคโปร์ในฐานะสุลต่านเมื่อ ค.ศ. 1819 ก็ถูกขับไล่รื้อเช่นกัน รวมถึงอาคารคลังสินค้าในปอเนาะ ขวา (Pondok Jawa) และปอเนาะมะละกา (Pondok Melaka) ก็ถูกรื้อทิ้งในช่วง คริสต์ทศวรรษ 2000

ส่วนกึ่งกลางเซอไร (Geylang Serai) เดิมเป็นอาคารไม้พื้นถิ่น มาเลย์ และเป็นที่พักของผู้นักศึกษาความปลอดภัยให้กับติดตามเตอเม็งกงง (Temenggong) นอกจากนี้ยังมีชาวเลและคนมาเลย์พื้นถิ่นอาศัยในบริเวณ ดังกล่าว ในระยะต่อมาก็กลางเซอไร (Geylang Serai) เป็นสถานีปลายทาง ของเส้นทางเดินรถสาธารณะซึ่งเชื่อมกับศูนย์กลางการค้าทางตะวันออกใน ยุคอาณานิคม รวมทั้งเป็นสถานที่จัดงานแฟร์และโรงภาพยนตร์ โครงการ ปรับปรุงพื้นที่เพื่อการสร้างอาคารของการเคหะแห่งชาติในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1960 และ 1970 ส่งผลให้ครอบครัวกว่าร้อยต้องย้ายออกจากพื้นที่ ร้านค้า และพ่อค้าเรือกเป็นจำนวนมากต้องออกจากพื้นที่เช่นกัน ศูนย์การค้าครบ

วงจรถัดกลางเซโรเข้ามาแทนที่และเปิดให้บริการเมื่อ ค.ศ. 1967 และกลายเป็น “แหล่งการค้ามาเลย์ของสิงคโปร์” ในที่สุด³⁰

ต่อมาเมื่อ ค.ศ. 1986 แผนการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism Product Development Plan) กำหนดพื้นที่ที่กลางเซโรเป็นย่านวัฒนธรรมด้วยเช่นกัน “หมู่บ้านมาเลย์” (Malay Village) ได้รับการสร้างสรรค์ด้วยการนำเอาแบบอย่างบ้านพื้นถิ่นที่มีหลังคาและโครงสร้างอาคารที่ยกใต้ถุนเป็นแบบในการก่อสร้าง โดยมีการจัดจ้างบริษัทจากฮ่องกงในการสร้างอาคาร³¹

กิจกรรมทัศนศึกษาของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในการเรียนรู้เพื่อนบ้าน

บริเวณของกลางเซโร แบ่งเป็น 2 ส่วน หนึ่งคือส่วนตลาดหรือบাজার อีกหนึ่งคือส่วนเรือนพื้นถิ่นที่พยายามสร้างความเป็นมาเลย์เพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยว ผู้คนจำนวนหนึ่งมองอาคารจำลองดังกล่าวในฐานะพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง แต่ในกระบวนการสร้างอาคารจำลองผู้ออกแบบกลับมองหาตัวแบบเรือนพื้นถิ่นจากคาบสมุทรมลายูมากกว่าศึกษาเรือนพื้นถิ่นในสิงคโปร์ รูปแบบบ้านจำลองจึงให้ความสำคัญกับหน้าอาคาร (façade) มากกว่ารายละเอียดเนื้อใน ส่วนบริเวณตลาดเป็นอาคารสมัยใหม่ กลุ่มอาคาร 4 แห่งได้รับการก่อสร้างในช่วงปลายคริสต์ทศวรรษ 1960 ถึงต้นคริสต์ทศวรรษ 1980 หากเปรียบเทียบส่วนตลาดกับหมู่บ้านมาเลย์จำลอง ตลาดกลับแสดงให้เห็นความมีชีวิตชีวาของชุมชนได้มากยิ่งขึ้นกว่าหมู่บ้านมาเลย์ที่ไม่สามารถบอกเล่าวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง

กิจกรรมที่จัดแสดงภายในอาศัยการนำเสนอภาพของชุมชนที่กล่าวถึงความเรียบง่าย งานหัตถกรรม เช่น การทำว้าวหรือผ้าบาติก และการแสดงที่อิงกับตำนานในช่วงศตวรรษที่ 14 หรือกระทั่งการจำลองร้านอาหารคล้ายหมู่บ้านประมง หรือร้านกาแฟที่อิงกับทุ่งนา ภาพประดิษฐ์เหล่านี้พาผู้เยี่ยมชมย้อนกลับไปยังยุคทองสมัยอาณานิคมที่ตอบโจทย์ของความเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์³²

กัมปุงกลามได้รับการจัดสรรให้เป็นย่านประวัติศาสตร์เช่นกัน ด้วยการบูรณะวังและอนุรักษุสุเหร่าสุลต่าน และทางเดินที่เชื่อมโยงอาคารสำคัญในพื้นที่ โครงการบัสซอราห์ มอลล์ (Bussorah Mall) และการจำลองวัง หรือภาษามาเลย์เรียกว่าอิสตานา (Istana) เพื่อเป็นศูนย์กลางในการบอกเล่ามรดกวัฒนธรรมมาเลย์นับเป็นความพยายามในการบูรณะและใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจร่วมสมัย การบูรณะอาคารบนถนนบัสซอราห์ (Bussorah) ยิ่งเสริมความงามให้ย่านดังกล่าว อย่างไรก็ตามอาคารดังกล่าวไม่ใช่แบบสถาปัตยกรรมแบบมาเลย์ เรือนแถวดังกล่าวสร้างขึ้นเมื่อค.ศ. 1924 ซึ่งออกแบบโดยสถาปนิกไอริชเพื่อแทนที่เรือนพื้นถิ่นแบบหลังคาชั้นที่ลดหลั่นกัน

นอกจากนี้ชื่อถนนอันเป็นมรดกจากยุคอาณานิคม เช่น แบกแดด มัสกัต กันดาหาร หรือบุซโซระห์ สร้างความเข้าใจผิดเกี่ยวกับคนเชื้อสาย

ซ้าย : ชุมประตู่โค้งจำลอง
ลักษณะทางสถาปัตยกรรม
ของมุสลิม การตกแต่งย่าน
ประวัติศาสตร์เช่นนี้สะท้อน
ภาวะของ “ตู้โซว์วัฒน-
ธรรม” (พ.ศ. 2553 ยังไม่
ปรากฏการตกแต่งดังกล่าว)
ขวา : โครงการบัสซอราห์
มอลล์ (Bussorah Mall)
ลักษณะของอาคารแถวที่ใส่
ความหมายของย่านกัมปุง
กลาม (มาเลย์-อาหรับ) แม้
อาคารเป็นรูปแบบตะวันตก

อาหรับ เพราะชุมชนอาหรับของสิงคโปร์มาจากที่ราบหุบเขาในเยเมน นอกจากนี้หากศึกษาชื่อเรียกพื้นที่ในภาษาฮกเกี้ยนจะเรียกบริเวณนี้ว่าย่าน
ชวา เพราะเป็นสถานที่พำนักของช่างตีบุกเชื้อสายชวา หรือนายหน้าที่จัดเที่ยว
เดินทางไปประกอบพิธีฮัจญ์ แต่กิจกรรมทั้งหมดนี้ไม่หลงเหลือร่องรอย รวมทั้ง
อาคารดั้งเดิมที่เชื่อมโยงกับย่านชวาก็ไม่ปรากฏให้เห็นในปัจจุบัน

บรรยากาศของสถานที่ภายหลังการบูรณะพาให้นึกถึงตะวันออก
กลาง โดมของสุเหร่าสุลต่านและต้นปาล์ม ร้านอาหารจากเลบานอนและ
โมร็อกโคทยอยเปิดให้บริการในพื้นที่ ทั้งๆ ที่แต่เดิมคือ ร้านอาหารของชาว
มุสลิมจากอินเดียใต้ ซึ่งเป็นกิจการของครอบครัวที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน
ส่วนอาคารศูนย์มรดกมาเลย์ (Malay Heritage Center) ดัดแปลงจาก
สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่มาจากจินตนาการของความยิ่งใหญ่ และนำไป
เทียบเคียงกับรูปแบบสถาปัตยกรรมในยะโฮร์และไรโอ³³

อิมราน บิน ทาจูดีน แสดงความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการฟื้นฟู
ย่านเก่า ทั้งก็กลางเซอไรที่ได้รับการพัฒนาโดยกระทรวงการพัฒนาแห่งชาติและ
หน่วยงานพัฒนาเมือง (URA) สำหรับเป็นหมู่บ้านมาเลย์ และกัมปุงกลามที่
ดำเนินการโดยหน่วยงานพัฒนาเมือง (URA) และคณะกรรมการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยว (Singapore Tourism Board) เพื่อเป็นย่านอาหรับ ทั้งหมดนี้เป็น
นโยบายในระดับรัฐ และการทำงานทั้งหมดอิงกับกลุ่มชนชั้นนำเชื้อสายมาเลย์
การฟื้นฟูมรดกดังกล่าวลดทอนความหลากหลายของชุมชนหลากชาติพันธุ์
งานศึกษาประวัติศาสตร์สังคมแสดงให้เห็นการผสมผสานของคนในพื้นที่
กึ่งกลางเซอไรไม่ต่างจากหมู่บ้านมาเลย์อื่นๆ ที่มีชาวจีน หรือกัมปุงกลามที่มี
ชุมชนมุสลิมที่ประกอบด้วยคนเชื้อชาติต่างๆ ได้แก่ บูกิส ชวา มาเลย์ อินเดีย
เหนือ อินเดียใต้ และอาหรับ³⁴

รัฐได้ฉายภาพของชุมชนเมืองที่ขบเน้นความเป็นมาเลย์อินโดนีเซีย
ที่รัฐปรารถนาจะบอกเล่า และเลือกที่จะลบหรือพรางประวัติศาสตร์บาง

เรื่องราวด้วยการใช้ภูมิทัศน์ของย่านกำกับภาพตัวแทนดังกล่าว วัฒนธรรม มาเลย์เหล่านั้นดูเสมือนวัฒนธรรมที่เกิดจากการสังเคราะห์ หรือการประดิษฐ์ ลักษณะทางประเพณีสุดขีด (hyper-traditional fabrication) ทั้งที่เป็นการ สอนทางหรือเพิกเฉยกับความเป็นจริงทางวัฒนธรรม “รัฐได้สร้างภาพตัวแทน ของการปรากฏเอาสิ่งที่มีอยู่เดิมออก และสร้างเอกลักษณ์ที่เปล่าเปลี่ยวและไร้ รากที่สมจริงขึ้นมาทดแทน”³⁵

การเมืองของย่านประวัติศาสตร์

ชาติต้องมีความทรงจำเพื่อมอบให้ผู้คน ทั้งความหมายของ การดำรงอยู่และการสืบทอดเอกลักษณ์ ยิ่งประวัติศาสตร์ย้อนไกล เพียงใด การตระหนักถึงชาติยิ่งสำคัญเพียงนั้น

ราชารัฐนาม (S. Rajaratnam)

อดีตรัฐมนตรีอาวุโส สิงคโปร์

การพัฒนาย่านประวัติศาสตร์ในเมืองพื้นที่ทั้ง 3 แห่ง “ไชน่าทาวน์” “อินเดีย น้อย” และ “กัมปุงกลาม” (มาเลย์) เป็นผลมาจากการพัฒนาความเป็นอยู่ ของประชากร โดยโครงการเคหะแห่งชาติ (HDB) และแผนแม่บทของการ อนุรักษ์ (Conservation Master Plan) ตั้งแต่การจัดตั้งคณะกรรมการ อนุรักษ์โบราณสถานเมื่อ ค.ศ. 1971 คณะกรรมการฯ ให้ความสำคัญกับ อาคาร โครงสร้าง อนุสรณ์สถาน และแหล่งขุดค้นทางโบราณคดี กระทั่ง คริสต์ทศวรรษ 1980 หน่วยงานพัฒนาเมือง (URA) ยังได้ขยายความหมาย ของการอนุรักษ์อาณาบริเวณทางวัฒนธรรม หรือ “ย่านประวัติศาสตร์” และ การจัดตั้งคณะกรรมการมรดกแห่งชาติ (National Heritage Board) ให้ดูแล พิพิธภัณฑสถานสำคัญ 5 แห่ง “เพื่อให้มั่นใจว่าคนสิงคโปร์เข้าใจความหมายของ อดีต ซึ่งจะช่วยให้คนสิงคโปร์มี ‘ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งทางวัฒนธรรม’ ”³⁶

“ย่านประวัติศาสตร์” นับเป็นการถ่ายทอดอุดมการณ์ของรัฐ ในหลายลักษณะ ทั้งการฟื้นฟูสภาพคล่องทางเศรษฐกิจ และการผูกโยงกับ อุดมการณ์พหุลักษณะวัฒนธรรมที่รัฐสิงคโปร์ขีดเส้นไว้ ทั้งนี้ประกอบด้วย 4 เชื้อชาติ จีนในไชน่าทาวน์ อินเดียในอินเดียน้อย มาเลย์ในกัมปุงกลาม และ เขตกลุ่มอาคารบริหาร (Civic and Cultural District) ที่แสดงให้เห็นมรดก ประวัติศาสตร์ของเจ้าอาณานิคมชาวยุโรป สิงคโปร์ดูเหมือนได้ติดกับดักการ กำหนดพื้นที่เมืองจำเพาะให้กับผู้คนเชื้อชาติต่างๆ ตามแนวคิดของการจัดแบ่ง ชาติพันธุ์ยุคอาณานิคม (colonial grid) แม้ในความจริงแต่ละพื้นที่มีสภาพ ของความผสมผสานและแตกต่างกันไม่น้อย คูลฮาาส (Koolhaas) เรียก นโยบายและแผนงานของรัฐในการวางแผนและพัฒนาผลิตภัณฑ์ย่าน

ประวัติศาสตร์และชาติพันธุ์ของสิงคโปร์ว่าเป็นการล้างกระดานให้ว่างเปล่าแบบสุดขีด (hyper-tabula rasa) นั่นคือการโยกย้าย ทำลาย และแทนที่ โดยอาศัยกระบวนการอนุรักษ์และความงามเป็นการสร้างความชอบธรรมของโครงการ³⁷

กระบวนการสร้างย่านมรดกวัฒนธรรมจึงเป็นเสมือนหนึ่งการสร้างอนุสรณ์สถาน ชุมชนได้ถูกไล่อ้อและย้ายไปอยู่ในโครงการการเคหะของรัฐ ในกรณีของกึ่งกลางเซโร และกัมปุงกลาม หมู่บ้านมาเลย์ย่ำจินตภาพของ “มาเลย์” ในสำนึกของรัฐ โดยไม่ได้เชื่อมโยงกับพฤติกรรมของกลุ่มอีกต่อไป

นโยบายของการอนุรักษ์มรดกและการพัฒนาสะท้อนให้เห็นในการรักษา กลุ่มอาคารเก่า โครงการก่อสร้างอาคารสูง และเส้นทางขนส่งมวลชน

หากแต่เป็นการอธิบายความเป็นมาเลย์ผ่านชุดอุดมการณ์ (ลักษณะที่ถูกคัดสรร) สำหรับการเล่าเรื่องเพื่อสินค้าวัฒนธรรม³⁸ ในขณะที่การสร้างประวัติศาสตร์ของ “ไชน่าทาวน์” ก็เฉกเช่นกัน ไชน่าทาวน์ในบริบทของรัฐและพลเมืองพัฒนาตามแนวทางการสร้างชาติ นั่นคือการสร้างเรื่องเล่าของผู้คนอพยพและสร้างตัวเองจาก “เสื่อผืนหมอนใบ” รวมถึงภาพของอดีตที่มาได้อธิบายความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ดังนั้นการท่องเที่ยวมรดกวัฒนธรรมที่สืบเนื่องกับกลุ่มชาติพันธุ์จึงเป็นไปเพื่อการรำลึกถึง (memorialized “ethnic culture”)³⁹

อดีตได้กลายเป็น “ดินแดนอื่น” (foreign country) กระบวนการสร้างย่านประวัติศาสตร์สอดคล้องกับจินตภาพพหุเชื้อชาติที่กล่าวไว้ข้างต้น อรุณ อัพาดูไร (Arjun Appadurai) กล่าวถึงถิ่นฐานต่างๆ ที่กลับ

เป็นแหล่งเอื้อประโยชน์ให้กับรัฐเฉลิมฉลองและหวนรำลึก เสมือน “จักรกลของการผลิตสำนึกของชาติ”⁴⁰ อย่างไรก็ตามในกรณีของอินเดียน้อยแสดงให้เห็นความยกย่องของการสร้างความเป็นย่าน

ความหมายของย่านสำหรับอินเดียน้อยกลับผันแปรตามสภาพของเมืองที่ปรับปรุง ภายหลังจากโครงการอนุรักษ์ การแทนที่ของผู้คนใหม่ (gentrification) ชวนให้เราคิดถึงย่านประวัติศาสตร์ที่แตกต่างไป ย่านไม่จำเป็นจะต้องผูกกับความเป็นชาติกำเนิดหรือภูมิสำเนาแต่เพียงอย่างเดียว เพราะเจ้าของธุรกิจเชื้อสายจีนอ้างถึงความชอบธรรมของการเข้าพื้นที่ในอินเดียน้อย เพราะถูกตามจริตของความเป็นจีนและการค้า ฉะนั้นเมื่ออินเดียกลายเป็นช่องทางทางเศรษฐกิจ นั่นคือความชอบธรรมของคนเชื้อสายจีนเหล่านั้นที่จะเข้ามาแทนที่

มโนทัศน์ของสถานที่ก่อปรด้วยความหมายทางสังคมที่สร้างโดยผู้อยู่ในอำนาจ นักวางแผน สถาปนิก นักบริหาร นักการเมือง เจ้าของทรัพย์สิน และนักพัฒนา ความหมายเหล่านั้นตอบโจทย์เป้าหมายของรัฐหรือการบริโภค อย่างไรก็ตามความหมายของสถานที่ยังปรากฏได้อีกหลายนัย เพราะ “ทุกวันผู้คนจะอ่านและเขียนภาษาที่แตกต่างในสิ่งแวดล้อมที่สร้างขึ้นรอบๆ ตัว” ฉะนั้น “สถานที่” จึงไม่ใช่เพียงบริเวณของการประกอบกิจกรรม แต่เป็นอาณาบริเวณของการต่อรองและต่อต้าน รวมถึงเป็นหนทางแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของบุคคลและกลุ่มบุคคล⁴¹

กล่าวจนถึงที่สุดการสร้างให้อดีตปรากฏตัวในรูปแบบของภูมิทัศน์อนุสรณ์สถานและย่านประวัติศาสตร์ อาจกลายเป็นการเขียนประวัติศาสตร์ที่ “แข็งตัว” ผลกระทบอีกประการหนึ่งคือการลบภาคอดีตอื่นๆ จากปัจจุบันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้ย่านประวัติศาสตร์ได้เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ แต่เรื่องราวเหล่านั้นเป็นการนำเสนอเพียงบางส่วนเสียของความเป็นไปเท่านั้น⁴² หากการนิยามมรดกวัฒนธรรมในอาณาบริเวณหนึ่งจำเป็นต้องเปิดพื้นที่ให้กับผู้คนอันหลากหลายซึ่งล้วนต่างสร้างความหมายให้กับสถานที่ ผู้ปฏิบัติงานทางวัฒนธรรมจะสร้างเวทีของการอภิปรายความหมายและกำหนดทิศทางปฏิบัติการสำหรับการจัดการมรดกวัฒนธรรมอย่างไร ผลพวงของโครงการอนุรักษ์ในเขตเมืองควรได้รับการพัฒนาต่อไปเช่นใดในอนาคต

นอกจากนี้สภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมในปัจจุบัน ในกรณีของสิงคโปร์ คนที่เคยอาศัยในโครงการเคหะของรัฐกลับต้องการขนาดของห้องที่ใหญ่มากขึ้น หรือต้องการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน⁴³ การถိบตัวทางสังคมส่งผลให้คนผูกพันกับสถานที่น้อยลง รวมถึงการใส่ใจกับชุมชนมิได้เกิดจากความผูกพันกับพื้นที่ดังที่เคยเป็นมา ฉะนั้นกระบวนการจัดการมรดกและย่านประวัติศาสตร์ควรมีหน้าตาเช่นไรในวันข้างหน้า เหล่านี้เป็นคำถามที่ผู้ปฏิบัติการทางวัฒนธรรมควรตระหนักและใส่ใจกับโครงการทางวัฒนธรรม

ในบทความนี้ผู้เขียนได้ยกตัวอย่างของการวิพากษ์การอนุรักษ์ย่านเก่าในเมือง
สิงคโปร์ มิใช่เพื่อการลดทอนความชอบธรรมของงานอนุรักษ์สถาปัตยกรรมที่มี
ความสำคัญและสร้างคุณูปการหลายประการให้กับสังคม การพัฒนาเนื้อหา
สำคัญอย่างยิ่งสำหรับพลเมือง ทำให้คนรุ่นใหม่สนใจประวัติศาสตร์ ย่าน
ประวัติศาสตร์ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวและพัฒนาเศรษฐกิจการ
ท่องเที่ยวให้กับเจ้าของกิจการ⁴⁴ ในทางตรงข้ามการทำความเข้าใจกับ
เบื้องหลังของมรดกที่ดังมาสอนให้ผู้เขียนมองผ่านตัวโชว์ที่สวยงามและเห็น
ความเป็นจริงบางแง่มุมในสังคม กระทั่งนำมาสู่ข้อท้าทายสำหรับการทำงาน
ด้านการอนุรักษ์ในอนาคต

เชิงอรรถ

¹ Brenda Yeoh and Lily Kong, "The Notion of Place in the Construction of History, Nostalgia and Heritage in Singapore," *Singapore Journal of Tropical Geography* 17, 1 (June 1996) : 54.

² Hadijah Rahmat, "Portraits of a Nation : The British Legacy for Malay Settlements in Singapore," *Indonesia and the Malay World* 36, 106 (November 2008) : 361.

³ Brenda Yeoh, *Contesting Space in Colonial Singapore : Power Relations and the Urban Built Environment* (Singapore : Singapore University Press, 2003), quoted in Daniel P.S. Goh, "Between History and Heritage : Post-Colonialism, Globalisation, and the Remaking of Malacca, Penang, and Singapore," *TRaNS : Trans -Regional and -National Studies of Southeast Asia* 2, 1 (2014) : 94.

⁴ Anoma Pieris, *Hidden Hands and Divided Landscapes : A Penal History of Singapore's Plural Society, Writing Past Colonialism* (Honolulu : University of Hawaii Press, 2009), 159-161, quoted in Daniel P.S. Goh, "Between History and Heritage : Post-Colonialism, Globalisation, and the Remaking of Malacca, Penang, and Singapore," 94.

⁵ Daniel P.S. Goh, "Between History and Heritage : Post-Colonialism, Globalisation, and the Remaking of Malacca, Penang, and Singapore," 94.

⁶ Brenda Yeoh and Lily Kong, *The Politics of Landscapes in Singapore : Constructions of "Nation" (Space, Place, and Society)* (New York : Syracuse University Press, 2003), 96, quoted in Daniel P.S. Goh, "Between History and Heritage : Post-Colonialism, Globalisation, and the Remaking of Malacca, Penang, and Singapore," 95.

⁷ Daniel P.S. Goh, "Between History and Heritage : Post-Colonialism, Globalisation, and the Remaking of Malacca, Penang, and Singapore," 95-96.

⁸ *Ibid.*, 96.

⁹ Brenda Yeoh and Lily Kong, "Singapore's Chinatown : National Building and Heritage Tourism in a Multiracial City," *Localities*, no.2 (2012) : 117-59.

¹⁰ Kevin Dunn, "Rethinking Ethnic Concentration : Cabramatta, The Case of Sydney," *Urban Studies* 35, 3 (March, 1998) : 503-527.

¹¹ Yeoh and Kong, "Singapore's Chinatown : National Building and Heritage Tourism in a Multiracial City," 119.

¹² *Ibid.*, 120-123.

¹³ *Ibid.*

¹⁴ *Ibid.*, 126-128.

¹⁵ Lily Kong, *Conserving the Past, Creating the Future : Urban Heritage in Singapore* (Singapore : Urban Redevelopment Authority, 2011), 14.

¹⁶ Pannell K. Foster, *Tourism Development in Singapore : A Report* (Singapore : Singapore Tourist Promotion Board, 1986), quoted in Brenda Yeoh and Lily Kong, "Singapore's Chinatown : National Building and Heritage Tourism in a Multiracial City," *Localities*, no.2 (2012) : 133.

¹⁷ Brenda Yeoh and Lily Kong, "Singapore's Chinatown : National Building and Heritage Tourism in a Multiracial City," 134.

¹⁸ Lily Kong, *Conserving the Past, Creating the Future : Urban Heritage in Singapore* (Singapore : Urban Redevelopment Authority, 2011), 82.

¹⁹ Yeoh and Kong, "Singapore's Chinatown : National Building and Heritage Tourism in a Multiracial City," 135-138.

²⁰ *Ibid.*, 139-144.

²¹ *Ibid.*, 146-148.

²² T. C. Chang, "Singapore's Little India : A Tourist Attraction as a Contested Landscape," *Urban Studies* 37, 2 (January, 2000) : 343-366.

- ²³ Wikipedia, *Little India, Singapore* [online], Accessed 12 July 2014. Available from http://en.wikipedia.org/wiki/Little_India,_Singapore
- ²⁴ Chang, “Singapore’s Little India : A Tourist Attraction as a Contested Landscape,” 348–351.
- ²⁵ *Ibid.*, 352–354.
- ²⁶ *Ibid.*, 355–358.
- ²⁷ *Ibid.*, 359–360.
- ²⁸ *Ibid.*, 362.
- ²⁹ Imran Bin Tajudeen, “State Constructs of Ethnicity in the Reinvention of Malay-Indonesian Heritage in Singapore,” *Traditional Dwellings and Settlements Review* 18, 2 (2007) : 7–27.
- ³⁰ *Ibid.*, 8–9.
- ³¹ Brenda Yeoh and W. P. Lau, “Historic District, Contemporary Meanings : Urban Conservation and the Creation and Consumption of Landscape Spectacle in Tanjong Pagar,” in *Portraits of Places : History, Community, and Identity in Singapore*, ed. Brenda S. A. Yeoh and Lily Kong (Singapore : Times Editions, 1995), 46–67.
- ³² Imran Bin Tajudeen, “State Constructs of Ethnicity in the Reinvention of Malay-Indonesian Heritage in Singapore,” 12–17.
- ³³ *Ibid.*, 18–19.
- ³⁴ *Ibid.*, 24.
- ³⁵ *Ibid.*, 25.
- ³⁶ Brenda Yeoh and Lily Kong, “The Notion of Place in the Construction of History, Nostalgia and Heritage in Singapore,” *Singapore Journal of Tropical Geography* 17, 1 (June 1996) : 60.
- ³⁷ Imran Bin Tajudeen, “State Constructs of Ethnicity in the Reinvention of Malay-Indonesian Heritage in Singapore,” 8.
- ³⁸ *Ibid.*, 25.
- ³⁹ Brenda Yeoh and Lily Kong, “Singapore’s Chinatown : National Building and Heritage Tourism in a Multiracial City,” *Localities*, no.2 (2012) : 151.

- ⁴⁰ *Ibid.*, 152.
- ⁴¹ Brenda Yeoh and Lily Kong, “The Notion of Place in the Construction of History, Nostalgia and Heritage in Singapore,” *Singapore Journal of Tropical Geography* 17, 1 (June 1996) : 53.
- ⁴² *Ibid.*, 61.
- ⁴³ *Ibid.*, 62.
- ⁴⁴ T. C. Chang, “Singapore’s Little India : A Tourist Attraction as a Contested Landscape,” *Urban Studies* 37, 2 (January, 2000) : 362.

บรรณานุกรม

หนังสือ

- Chang, T. C. “Singapore’s Little India : A Tourist Attraction as a Contested Landscape.” *Urban Studies* 37, 2 (January, 2000) : 343–366.
- Dunn, Kevin. “Rethinking Ethnic Concentration : Cabramatta, The Case of Sydney.” *Urban Studies* 35, 3 (March, 1998) : 503–527.
- Foster, Pannell K. *Tourism Development in Singapore : A Report*. Singapore : Singapore Tourist Promotion Board, 1986.
- Goh, Daniel P.S. “Between History and Heritage : Post-Colonialism, Globalisation, and the Remaking of Malacca, Penang, and Singapore.” *TRANS : Trans - Regional and -National Studies of Southeast Asia* 2, 1 (2014) : 79–101.
- Kong, Lily. *Conserving the Past, Creating the Future : Urban Heritage in Singapore*. Singapore : Urban Redevelopment Authority, 2011.
- Pieris, Anoma. *Hidden Hands and Divided Landscapes : A Penal History of Singapore’s Plural Society, Writing Past Colonialism*. Honolulu : University of Hawaii Press, 2009.

- Rahmat, Hadijah. "Portraits of a Nation : The British Legacy for Malay Settlements in Singapore." *Indonesia and the Malay World* 36, 106 (November 2008) : 359–374.
- Tajudeen, Imran Bin. "State Constructs of Ethnicity in the Reinvention of Malay-Indonesian Heritage in Singapore." *Traditional Dwellings and Settlements Review* 18, 2 (2007) : 7–27.
- Yeoh, Brenda, and Lily Kong. "Singapore's Chinatown : National Building and Heritage Tourism in a Multiracial City." *Localities* 2 (2012) : 117–159.
- _____. "The Notion of Place in the Construction of History, Nostalgia and Heritage in Singapore." *Singapore Journal of Tropical Geography* 17, no. 1 (June 1996) : 52–65.
- _____. *The Politics of Landscapes in Singapore : Constructions of "Nation" (Space, Place, and Society)* New York : Syracuse University Press, 2003.
- Yeoh, Brenda, and W. P. Lau. "Historic District, Contemporary Meanings : Urban Conservation and the Creation and Consumption of Landscape Spectacle in Tanjong Pagar." In *Portraits of Places : History, Community, and Identity in Singapore*, 46–67. Edited by Brenda S. A. Yeoh and Lily Kong. Singapore : Times Editions, 1995.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- Wikipedia. *Little India, Singapore* [online]. Accessed 12 July 2014. Available from http://en.wikipedia.org/wiki/Little_India,_Singapore